

نقش پرداخت الکترونیکی در تحقق نظام اداری الکترونیک

فهیمة انصاری

دانشجوی دانشگاه آزاد واحد سمیرم

Sanjesh3

چکیده :

توسعه سیستم های الکترونیکی در سده اخیر و ورود اینترنت به عرصه کسب و کار موجب تغییر اساسی در نحوه تبادلات فرهنگی ، اقتصادی و اجتماعی جوامع شده است . ورود سخت افزارها در ابتدای توسعه سیستم ها تا حدود زیادی باعث تسريع و تسهيل کارها گردید و بدنبال آن با توسعه نرم افزارها به میزان قابل ملاحظه ای فرایندهای دستی و زمان بر ماشینی و تسهيل شدند ، ورود اینترنت به این عرصه باعث تحول چشمگیر در ارتقاء این فرایندها شد . تسهيل فرایندهای دست و پا گیر و پیچیده اداری به کمک اینترنت و قابلیت های فراوان آن نظام اداری سنتی را به نظام اداری الکترونیک تبدیل نموده است . این نظام اداری جدید اداری الزامات فراوان و مزایای بی شماری است که سرعت و دقت و نگهداری و بایگانی حجم انبوهی از اطلاعات منظم و مرتب جزئی از این مزایا است اما بخش تاثیر گذار این مجموعه قابلیت پرداخت الکترونیکی است . در این مرحله نیز بدون مراجعه به بانک و استفاده از نقدینگی و با سرعت و دقت و بدون اتلاف وقت پرداخت صورت می گیرد .

در این مقاله سعی می شود شناخت بیشتری انواع روشهای پرداخت الکترونیکی پیدا کنیم و سپس وضعیت موجود این روشها و تاریخچه آن در ایران شناسائی شده و تاثیر آنها در نظام اداری الکترونیکی تشریح شود و با بیان یک Case Study وضعیت نابسامان پرداخت های الکترونیکی در ایران بیشتر مورد مذاکره قرار گرفته و راهکارهای توسعه آن اعلام شود .

کلمات کلیدی :

پرداخت الکترونیکی ، نظام اداری الکترونیکی ، اینترنت ، دروازه پرداخت

۱- پرداخت الکترونیکی چیست ؟

پرداخت الکترونیکی به معنی پرداخت از سوی یک شخص به شخص دیگر ، یا سازمان و موسسه دیگر از طریق شبکه کامپیوتری و بدون مواجهه مستقیم است . در کلیه روشهای پرداخت الکترونیکی چهار گروه دخالت دارند که عبارتند از :

الف - بانک یا موسسه گشایش گر : بانک یا موسسه بانکی است که بستر پرداخت الکترونیکی را به منظور انجام خرید ایجاد می کند . به عبارت دیگر حساب های پرداخت الکترونیکی توسط این موسسات گشوده می شود . [۱]

ب - مشتری یا پرداخت کننده : خریدارانی هستند که پرداخت الکترونیکی را طی مبادله کالا یا خدمات انجام می دهند .

ج - بازرگان یا دریافت کننده : افرادی هستند که مبالغ پرداخت های الکترونیکی را طی معامله کالا و خدمات دریافت می کنند .

د - قانونگذار : ادارات دولتی که طی یک فرایند مقررات خاص فرایند پرداخت الکترونیکی را کنترل می کنند . پرداخت الکترونیکی می تواند بصورت مستقیم یا غیر مستقیم انجام شود . در روش مستقیم خریدار و فروشنده بطور مستقیم با هم ارتباط دارند و در روش غیر مستقیم پرداخت از طریق حساب های بانکی و با واسطه بانک صورت کی پذیرد و این روش نیز به دو صورت قابل انجام است . یکی آنکه خریدار قبلاً مبلغی را به عنوان پیش پرداخت در حساب خود واریزی می نماید تا هنگام خرید از آن کسر گردد مثل بسیاری از حساب های حقوقی کارمندان و اشخاص که قبلاً مبالغی به حساب آنها واریز می شود . حالت دوم به صورت اعتباری است که بانک پرداخت ها را بموقع خرید انجام می دهد بدون آنکه خریدار مبلغی از پیش در حساب بانکی خود واریز نماید ، در این روش بانک صورتحساب را برای مشتری خود ارسال می دارد .

۱-۱ - روشهای پرداخت الکترونیکی :

روشهای مختلفی برای پرداخت الکترونیکی وجود دارد که عبارتند از :

- استفاده از کارتهای الکترونیکی
- استفاده از پول الکترونیکی
- روش پرداخت مستقیم شخص به شخص
- چک های الکترونیکی
- کارتهای هوشمند

۱-۲ - استفاده از کارتهای الکترونیکی :

این روش برای تجارت الکترونیکی در مدل‌های B2C و B2B کاربرد دارد و شامل دو گروه عمده کارتهای اعتباری Credit (card) و کارتهای بدهی (Debit Card) می‌شود. کارتهای اعتباری، کارتهایی هستند که صاحبان آنها بدون آنکه مبلغی در حساب خود داشته باشند اجازه دارند تا سقف معینی از اعتبار خود خرید نمایند و بانک بلافاصله مبلغ خرید آنها را پرداخت می‌کند و لازم است مشتری در مهلت مناسب نسبت به پرداخت بدهی خود به بانک اقدام نماید و در غیر اینصورت بانک بهره‌های بالائی دریافت می‌دارد. کارتهای اعتباری "Visa" و "Master" نمونه‌ای از این نوع کارتها محسوب می‌شوند. [۲]

کارتهای بدهی یا (Debit Card) حالت اعتباری ندارند و هزینه اqlام خریداری شده مستقیماً از مبالغ موجود در حساب کارت برداشت می‌شود، کارتهای مرتبط با حساب‌های حقوقی، کارت تلفن و انواع عابر بانکها از این نمونه هستند. در کشور ما کارتهای اعتباری موجود از نوع Debit هستند و بانکها با توجه به شرایط خود کارتهای اعتباری یا Credit صادر نمی‌کنند.

سه عنصر اصلی در پرداخت از طریق کارتهای الکترونیکی تاثیر دارند که عبارتند از :

- خریدار یا دارنده کارت
- فروشنده یا بازرگان
- صادر کننده کارت یا بانک و موسسه مالی صادر کننده کارت

البته صادر کننده کارت می‌تواند از طرف خریدار، فروشنده یا یک نوع موسسات حامی باشند که محیط حقوقی لازم را فراهم میکند و معمولاً در فرایند پرداخت درصدی را از خریدار یا فروشنده با توجه به نوع قرارداد دریافت می‌دارند به عنوان مثال کارتهای اعتباری شبکه بانکی کشور ما در صورت استفاده از پایانه‌های فروش (Pos) فروشگاهی درصدی (غالباً یک درصد) از فروشنده کسر و به حساب بانک واریز و الباقی وجه به حساب فروشنده واریز می‌شود.

۲- پول الکترونیکی :

زمانی که پرداخت های مورد نظر کم باشد (مثلاً زیر ۱۰ دلار) و اقلامی با ارزش کم خریداری شود استفاده از کارتهای اعتباری چندان مطلوب نیست به همین دلیل از پول الکترونیکی استفاده می شود در این روش خریدار مبلغی را به صورت پول الکترونیکی تهیه می کند مثلاً خریدار سکه های الکترونیکی ۵ سستی خریداری کرده و در کیف الکترونیکی خود ذخیره می نماید تا در موقع لزوم استفاده کند . این مدل پول الکترونیکی در کشور ما وجود ندارد .بهترین مثالی که می شود زد حساب pay pall می باشد .مشتري میتواند ميزانی از حساب را در حساب خود به ساير دارندگان حساب پی پال ،حتی با مبلغ ناچیز پول بدهد یا دریافت کند.

۲-۱- روش پرداخت شخص به شخص :

این روش انتقال وجه به صورت مستقیم بین دو نفر را از طریق خدمات ویژه فراهم می کند به عنوان مثال خدمات ارائه شده توسط شرکت pay Pal.com اشاره کرد . این شرکت با دریافت مشخصات بانکی یا اعتباری پرداخت کننده آدرس پست الکترونیکی و مشخصات حساب بانکی دریافت کننده و مبلغ مورد نظر عملیات انتقال را انجام می دهد .

2-2:Electronic check

ابزار دیگر پرداخت الکترونیکی ،الکترونیک چک است که مانند چک در محیط واقعی اطلاعاتی را در بستر الکترونیکی و دیجیتال منتقل می کند. یک الکترونیک چک عبارت است از سندی الکترونیکی که داده های زیر را در بر میگیرد :

شماره چک،نام صادرکننده چک،شماره حساب دارنده حساب ،نام بانکی که حساب در آن است،نام گیرنده چک ،مبلغ چک،تاریخ چک،تاریخ انقضای چک،واحد پولی چک،امضای الکترونیکی پرداخت کننده،جایی برای امضای الکترونیکی دریافت کننده(که قرار است مشابه دنیای واقعی چک را پشت نویسی کرده و در حساب خود بخواباند-endorsement).

۲-۳- کارت های هوشمند :

این مدل کارتها که به Smart Card شهرت دارند ، کارتهای پلاستیکی به ابعاد ۵/۵ در ۸/۵ سانتیمتر هستند که روی آن یا بین لایه های آن تراشه های الکترونیکی قرار دارند . این کارت در جیب جا گرفته و قابلیت ذخیره سازی بسیاری از اطلاعات و داده های مهم را فراهم می کند . کارتهای هوشمند سوخت در کشور ما از این نوع کارتها هستند . [۳]

۱- از نظر نوع ارتباط کارت با کارت خوان

الف : کارتهای هوشمند تماسی یا لمسی (Contact Card) در این نوع کارتها ، ارتباط کارت با کارت خوان از طریق تماس یا لمس برقرار می شود .

ب: کارتهای هوشمند غیر تماسی (Contact Less Card) که ارتباط کارت خوان و کارت توسط میدانهای مغناطیسی یا امواج رادیویی برقرار می شود .

ج: کارتهای هوشمند ترکیبی تماسی و غیر تماسی

۲- از نظر نوع تراشه بکار رفته در کارت :

الف : کارت با حافظه ساده که فقط برای نگهداری اطلاعات استفاده می شود

ب : کارت با حافظه هوشمند که علاوه بر حافظه از سیستم سخت افزاری جانی نیز برخوردار است

ج : کارت هوشمند کریپتوکنترلی که علاوه بر پردازش گر استفاده می کنند که از نرم افزار خاصی با حجم کم برای مدیریت فایلها کنترل و اجرای دستورات ، مدیریت فرا اطلاعات و انتقال اطلاعات بهره می برند که به نام سیستم عامل می باشد که به عنوان مثال می توان به سیستم عامل ۸ بیتی به نام “Windows for Smartcard” توسط Microsoft و یا سیستم عامل Java “Card” توسط Sun اشاره کرد .

۳- امنیت کارتهای الکترونیکی :

کارتهای الکترونیکی بانکی ابزار جدیدی برای هکرها بشمار می روند و بانکهای بزرگ در خصوص کلاهبرداری از طریق عابر بانکها و پایانه های فروش هشدار داده اند و باید دارنده های این گونه کارتها هنگام مراجعه به فروشگاهها ، کافی نت ها و خریدهای الکترونیکی و اینترنتی ، مراقب سوء استفاده های احتمالی افراد فرصت طلب باشند . بر این اساس با توجه به گستردگی توزیع کارتها در میان مردم و لزوم حفظ اطلاعات محرمانه این کارتها ، بعضاً در خریدهای الکترونیکی از پایانه های فروشگاهی یا کافی نت ها افراد فرصت طلب با مطالعه و یادداشت شماره کد و روز کارت و کد CVV2 (کد امنیتی کارت) درخواست مشتریان را انجام می دهند .

واقعیت این است که امروزه با رشد تجارت رایانه ای از طریق شبکه جهانی اینترنت سبب شده است تا بانکهای اروپایی برای حفظ امنیت برای مشتریان خود نرم افزارهای هوشمند پرداخت الکترونیکی براساس استاندارد جهانی (Set) را پایه گذاری کنند . در دنیای امروز بانکداری الکترونیکی و کارتهای هوشمند اعتباری جزئی از تجارت الکترونیکی به شمار می رود از این رو هر فرد یا موسسه و یا سازمانی پا به این عرصه می گذارد باید به نرم افزارهای امنیتی مجهز باشد .

چهار اصل محرمانگی ، هویت شناسی (یعنی شناسائی و تصدیق هویت خریداران ، فروشندگان و واسطه ها) ، عدم دستکاری در اطلاعات و اسناد پرداختی و عدم انکار (عدم تکذیب معاملات انجام شده از سوی طرفین) متضمن اعتماد در سیستم های پرداخت الکترونیک است . [۴]

۴- دولت الکترونیک و هوشمندسازی اداری: [۵]

۴-۱-هدف:

تسهیل و تسریع دسترسی مردم، بنگاه‌ها و دستگاه‌های اجرایی به خدمات دولتی فارغ از زمان و مکان.

۴-۲-سیاست‌های کلی نظام اداری*

توسعه نظام اداری الکترونیک و فراهم آوردن الزامات آن به منظور ارائه مطلوب خدمات عمومی(بند ۱۵)

توجه به اثربخشی و کارایی در فرآیندها و روش‌های اداری به‌منظور تسریع و تسهیل در ارائه خدمات کشوری(بند ۱۲)

۴-۳-اهم چالش‌های اساسی

* سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری، فروردین ۱۳۸۹ .

- رتبه پایین کشور در بین سایر کشورها در استقرار دولت الکترونیک.
- فقدان نقشه راه و برنامه منسجم و مصوب برای تحقق دولت الکترونیک.
- فقدان مدیریت یکپارچه برای استقرار دولت الکترونیک.
- عدم استفاده از استانداردهای واحد برای تبادل داده و اطلاعات بین دستگاهها و مردم.
- طولانی و غیر مستند بودن فرایندهای انجام خدمات در دستگاههای اجرایی.
- آشنایی ناکافی مدیران، کارکنان و مردم با مباحث فناوری اطلاعات و ارتباطات.
- ضعف در زیرساختهای نرم افزاری و سخت افزاری.

۴-۴- موضوعات استراتژیک

- ۱- نقشه راه دولت الکترونیک.
- ۲- راهبری و استقرار دولت الکترونیک.
- ۳- اصلاح سیستمها و روشها.
- ۴- تعامل الکترونیکی بین دستگاهی.
- ۵- آموزش و توانمندسازی کارکنان دولت و مردم در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات.
- ۶- پایش، سنجش و ارزیابی توسعه دولت الکترونیک در کشور.

۴-۵- اقدامات اساسی متناسب با موضوعات استراتژیک [۵]

۴-۵-۱- موضوع استراتژیک ۴-۵-۲- نقشه راه دولت الکترونیک

- طراحی و تدوین نقشه راه دولت الکترونیک.

۴-۵-۳- موضوع استراتژیک ۴-۵-۴- راهبری و استقرار دولت الکترونیک

۱-۲- تدوین استانداردهای لازم حقوقی، فنی و مدیریتی.

۲-۲- توسعه پرتال ملی، پرتال‌های دستگاهی، استانی و محلی.

۳-۲- ارائه خدمات اطلاع‌رسانی، تعاملی و تراکنشی از طریق پرتال‌ها.

موضوع استراتژیک ۳- مدیریت سیستم‌ها و فرایندهای سازمانی

۱-۳- طراحی نقشه راه مدیریت فرایندهای سازمانی.

۲-۳- راهبری و استقرار نقشه راه مدیریت فرایندها با تاکید بر فرایندهای اصلی و اختصاصی.

۳-۳- افزایش دسترسی مردم به ارائه خدمات از طریق مدیریت و راهبری دفاتر پیشخوان، مجتمع‌های خدمات اداری و ...

۴-۳- مدیریت بر ایجاد و راه‌اندازی پنجره‌های واحد ارائه خدمات و مدیریت فرایندهای مشترک بین دستگاهی با هماهنگی و

مشارکت دستگاه‌های ذیربط.

موضوع استراتژیک ۴- راهبری تعامل الکترونیکی بین دستگاهی

۱-۴- طراحی مدل، نقشه، استانداردها، ضوابط و تدوین سند تعاملات بین دستگاهی (GIF) و راهبری استقرار و استفاده از آن

توسط دستگاه‌های اجرایی.

۲-۴- مدیریت ارتباط شبکه‌ای سامانه‌های الکترونیکی دستگاه‌های اجرایی در شبکه ملی اطلاعات.

۳-۴- راهبری استقرار و استفاده از شناسه ملی اشخاص حقوقی برای دستگاه‌های اجرایی کشور.

موضوع استراتژیک ۵- آموزش و توانمند سازی کارکنان دولت و مردم در حوزه دولت الکترونیک

۵-۱- طراحی و راهبری اجرای آموزش مدیران، کارکنان دولت و کارشناسان واحدهای فناوری اطلاعات دستگاههای اجرایی و کارگزاران ارائه خدمات دولتی.

۵-۲- طراحی و راهبری اجرای برنامه فرهنگ سازی و توانمندسازی مردم در استفاده از خدمات الکترونیکی.

موضوع استراتژیک ۶- پایش، سنجش و ارزیابی توسعه دولت الکترونیکی در کشور

۶-۱- تدوین ضوابط ارزیابی دولت الکترونیک در چارچوب ضوابط و شاخص های UNDP و انجام ارزیابی سالانه.

۶-۲- تدوین ضوابط و شاخص های ارزیابی توسعه کمی و کیفی خدمات الکترونیکی توسط دستگاه های اجرایی و ارزیابی و رتبه بندی آنها.

۵- بانکداری الکترونیک گامی به سوی نظام اداری الکترونیک

پرداخت های الکترونیک در چهارچوب بانکداری الکترونیک نقش تعیین کننده ای در تحقق نظام اداری الکترونیک دارند ، یکی از بخش های مهم نظام های اداری ، بخش پرداخت آن است ، هر گونه کالا و خدمات در سیستم اداری ، پرداخت و دریافت مرتبط با آن مهمترین بخش آن می باشد با الکترونیکی شدن دریافت و پرداخت در نظام اداری منافع زیادی به استفاده کننده گان از این سیستم می رسد که عبارتند از : [۷]

- کاهش مراحل انجام فعالیت های اداری
- افزایش سرعت کارهای اداری
- افزایش دقت انجام فعالیتهای اداری
- کاهش مصرف مواد مصرفی در نظام اداری
- بدون کاغذ شدن (Paper Less) شدن فعالیت ها
- افزایش امنیت مراودات اداری

- حرکت در جهت اصلاح الگوی مصرف

۵-۱- مطالعه وضعیت کارتهای پرداخت الکترونیکی در ایران

تجارت الکترونیک به عنوان یک پدیده مهم در صنعت ICT فناوری نوینی محسوب می شود که ایجاد آن نیازمند زیرساختهای بنیادین است. بانکداری الکترونیکی با هدف تبادل وجه نقد به شیوه الکترونیکی و پرداخت الکترونیکی وجوه در محیط مجازی ایجاد شده است. برای تحقق این هدف زیرساختهایی موردنیاز است که در نهایت موجب شکل گیری پول الکترونیکی در سیستم بانکی می شود. در حال حاضر در کشور ما پول الکترونیکی بیشتر به دریافت و پرداخت وجوه از طریق دستگاههای خودپرداز (ATM) جلوه گر شده است. اما نمی توان پول الکترونیکی در فضای مجازی را فقط به این مورد محدود کرد. به اعتقاد کارشناسان پرداخت الکترونیکی به معنای پرداخت وجه به هنگام خرید از طریق کارتهای اعتباری چه به صورت حقیقی و چه به صورت مجازی از طریق اینترنت است.

آمار ارائه شده توسط بانک مرکزی حاکی از این است که هر چند پرداخت های نوین در ایران پیشینه طولانی ندارد اما در سالهای اخیر و بخصوص با شروع مرکز شتاب به عنوان سوئیچ ملی کارت بانک های کشور ابزار مربوطه رشد چشمگیری داشته است. [۶]

در ادامه دو نمونه جدول آمار مقایسه ای که اطلاعات آن از سایت رسمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران استخراج گردیده و در فاصله سالهای مختلف مقایسه شده است ارائه و تحلیل می شود. در جدول اول تعداد تجهیزات پرداخت الکترونیک کشور شامل کارتهای پرداخت الکترونیک و تعداد خودپردازها و تعداد پایانه های فروش (Pos) در فاصله سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۱ مقایسه شده اند و در جدول بعدی میزان تراکنش این کارتها در سامانه های پرداخت مقایسه شده اند.

۵-۲- جدول مقایسه رشد تجهیزات پرداخت الکترونیک در کشور [۸]

نام تجهیزات	۱۳۹۰ سال	۱۳۹۱ سال	درصد تغییر
کارت بانکها (هزار)	۱۷۴۰۲۵	۲۲۵۷۶۴	۲۹/۷
خودپردازها	۲۶۶۲۶	۳۰۱۷۳	۱۳/۳
پایانه های فروش	۲۱۸۴۲۳۷	۲۶۸۹۲۵۳	۲۳/۱
پایانه های شعب	۵۲۷۸۲	۵۳۱۱۷	۰/۶

اطلاعات جدول فوق مربوط به آمار و داده های اعلام شده در سایت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۱ است .

جدول فوق نشان می دهد که تعداد کارتهای توزیع شده در میان مردم توسط بانکهای دولتی و خصوصی سال ۱۳۹۰ حدود ۱۷۴۰۲۵ میلیون کارت پرداخت الکترونیکی می باشد که این آمار در مقایسه زمان مشابه سال ۱۳۹۱ که حدود ۲۲۵۷۶۴ میلیون کارت بوده است رشد ۲۹/۷ برابری را نشان می دهد . تعداد دستگاههای خودپرداز (ATM) نیز به بیش از ۱۳/۳ برابر افزایش یافته است اما تعداد پایانه های فروش فروشگاهی نیز به حدود ۲۳/۱ برابر افزایش یافته است .

سرعت رشد و افزایش پایانه های فروش فروشگاهی (POS) در مقایسه با خودپردازها (ATM) در کشور امیدوارکننده است . این موضوع تاثیر قابل توجهی در فرهنگ استفاده از پول الکترونیکی و کاهش مصرف اسکناس و هزینه های هنگفت مربوط به تولید و نگهداری اسکناس در کشور دارد . آمار ارائه شده در خصوص رشد تعداد پایانه های فروش و همچنین رشد ۱۰ برابری تراکنش های پایانه های فروش (POS) در سال ۹۱ نسبت به سال ۹۰ در مقایسه با رشد حدود دو برابری تراکنش های مربوط به خودپردازها (ATM) در کشور نشان دهنده استقبال مردم به پول الکترونیکی و اعتماد آنها به انجام معاملات و خریدهای الکترونیکی است . [۷]

۵-۳- تعداد و ارزش تراکنشهای الکترونیکی در شبکه بانکی کشور [۸]

	۱۳۹۰ تعداد (میلیون)	۱۳۹۱ تعداد (میلیون)	رشد (درصد)	۱۳۹۰ مبلغ (هزار میلیارد ریال)	۱۳۹۱ مبلغ (هزار میلیارد ریال)	رشد (درصد)
کل تراکنش ها	۴۳۲۴	۶۵۴۴	۵۱/۳	۶۵۵۴	۱۳۴۲۱	۱۰۴/۸
خودپردازها	۲۸۵۵	۴۰۱۰	۴۰/۴	۲۴۴۳	۴۹۲۴	۱۰۱/۶
پایانه های فروش	۱۳۰۵	۲۳۵۵	۸۰/۵	۲۳۲۴	۵۶۷۳	۱۴۴/۱
پایانه های شعب	۱۶۴	۱۸۰	۹/۷	۱۷۸۶	۲۸۲۴	۵۸/۱

۵-۴- مبادلات الکترونیکی:

تعداد و ارزش مبادلات الکترونیکی انجام شده در شبکه بانکی کشور در سال ۱۳۹۱ نسبت به سال ۱۳۹۰ به ترتیب از رشدی معادل ۵۱/۳ و ۱۰۴/۸ درصد برخوردار بود. علی رغم رشد بالای تعداد تراکنش های انجام شده در پایانه های فروش، همچنان سهم عمده تعداد کل تراکنش ها در خودپردازها (۶۱/۳ درصد) انجام می شود. با این حال، سهم پایانه های فروش از تعداد کل تراکنش ها در سال ۱۳۹۱ معادل ۳۶/۰ درصد (بود که نسبت به رقم سال ۱۳۹۰ (۳۰/۲ درصد) افزایش قابل توجهی نشان می دهد. انتظار می رود با تداوم روند موجود، بر سهم تراکنش هادر پایانه های فروش افزوده شده و نقش پول نقد در مبادلات کاهش یابد. تعداد تراکنش های پایانه های فروش با رشد ۸۰/۵ درصدی از ۱۳۰۵ میلیون عدد در سال ۱۳۹۰ به ۲۳۵۵ میلیون عدد در سال ۱۳۹۱ افزایش یافت که این امر منجر به رشد ۱۴۴/۱ درصدی ارزش مبادلات انجام شده در این پایانه ها گردید. همچنین، تعداد و ارزش تراکنش های انجام شده در پایانه های شعب طی سال ۱۳۹۱ به ترتیب ۹/۷ و ۵۸/۱ درصد افزایش یافت. این آمار حاکی از گسترش استفاده از ابزارهای نوین پرداخت در معاملات روزانه افراد است.

نتیجه گیری :

بانکداری الکترونیکی، تجارت الکترونیکی و دولت الکترونیکی سه مقوله مهم در کسب و کار الکترونیکی هستند که تاثیر بسزائی در نظام اداری الکترونیکی دارند. آنچه در این مقاله بیشتر به آن پرداخته شد موضوع پرداختهای الکترونیکی در چهار ر چوب بانکداری الکترونیکی بود.

پرداخت الکترونیکی در سالهای اخیر با توزیع گسترده انواع کارتهای الکترونیکی توسط بانکهای مختلف در کشور توسعه چشمگیری یافته است و با توسعه اینترنت دامنه خریدهای الکترونیکی به کمک کارتهای الکترونیکی واز درگا ههای الکترونیکی بانکها گسترش یافته است . استفاده از کارتهای الکترونیکی در دریافت و پرداختهای مالی باعث افزایش سرعت، دقت و امنیت مراودات اداری در سیستم های اداری شده و علاوه بر آن در جلوگیری از اتلاف وقت و انجام هزینه های بیهوده و مکاتبات اداری زائد نقش مهمی را ایفا کرده است . پرداخت های الکترونیکی در انواع ثبت نام های اداری ، پرداخت قبوض آب ، برق و تلفن و یا پرداخت هزینه اسناد به کمک کارتهای الکترونیکی و شبکه اینترنت از منزل مثالهایی هستند که نشان دهنده نقش مهم پرداخت های الکترونیکی در نظام اداری می باشند .

استفاده از سیستم بن کارت بجای بنهای کاغذی علاوه بر کاهش میلیاردي هزینه های چاپ و نشر بن های کاغذی باعث افزایش امنیت و دقت و جلوگیری از خطاهای مختلف انسانی در سیستم بن های کاغذی شده است . همچنین استفاده مردم از کارتهای الکترونیکی برای خریدهای مختلف و عدم استفاده از خود پردازها و پولهای کاغذی نقش مهمی در جلوگیری از فرسودگی اسکناس واز بین رفتن آنها که هزینه های میلیاردي به دولت تحمیل می کند، دارد . در یک جمع بندی می توان به این نتیجه رسید که توسعه پرداخت های الکترونیکی در کشور باعث پیشبرد اهداف نظام اداری الکترونیکی شده است . هر چند مشکلات فراوانی فرا روی استفاده بهینه از این سیستم ها در کشور وجود دارد اما امید است با ارائه راهکارهای منطقی و کار آمد بزودی شاهد رفع این تنگناها باشیم .

پیشنهادهات:

۱-افزایش سرعت و پهنای باند شبکه بین بانکی شتاب

۲-تجمع فعالیت‌های پرداخت الکترونیک بانکهای مختلف در کشور و صدور یک یا دو نوع کارت پرداخت الکترونیک در کشور توسط بانک مرکزی که قابلیت استفاده در تمامی شبکه های بانکی کشور را داشته باشد . به عنوان مثال هم اکنون ۱۷ بانک دولتی و خصوصی هر کدام انواع کارتهای پرداخت الکترونیکی را با نرم افزارها و سخت افزارهای خاص خود ، به مشتریان عرضه می کنند که اگر چنانچه یک مشتری د رپنج بانک حساب داشته باشد ، حداقل پنج نوع کارت با پنج نوع شناسه کاربری مختلف خواهد داشت. که این امر باعث مشکلات زیادی شده است.

۳-افزایش سرعت ترا کنشها در پایانه های فروشگاهی (pos) با ایجاد شبکه های کامپیو تری جدید

منابع و ماخذ:

- ۱- فتحیان ، محمد ، مهدوی نور ، سید حاتم ، مبانی و مدیریت فناوری اطلاعات ، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران ، ۱۳۸۶
- ۲- فتحیان ، محمد ، مهدوی نور ، سید حاتم ، پیش به سوی جامعه اطلاعاتی ، موسسه فرهنگی و هنری دیبا گران تهران ، ۱۳۸۳
- ۳- موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی ، تجارت الکترونیک ، مفاهیم و کاربردها
- ۴- ملکیان ، احسان ، نفوذ گری در شبکه و روشهای مقابله با آن ، موسسه علمی فرهنگی نص ، ۱۳۸۱
- ۵- معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، نگاه کاربردی به برنامه اصلاحات در مدیریت و نظام اداری کشور، آذر ۱۳۹۲.
- ۶- خواجوری ، موسی ، مقاله مطالعه امکان سنجی تجارت الکترونیک در ایران ، دومین همایش تجارت الکترونیک ایران
- ۷- مجموعه مقالات دومین همایش تجارت الکترونیکی ، وزارت بازرگانی ، معاونت برنامه ریزی و بررسی های اقتصادی
- ۸- سایت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران www.cbi.ir